

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde
Box 16176
103 24 STOCKHOLM

Datum 2007-05-04
Dnr 32-2006-0672

Granskning av kontrollen över samlingarna

Riksrevisionen har, som ett led i den årliga revisionen, granskat några aspekter av intern styrning och kontroll avseende föremålshandlingen vid samtliga museimyndigheter. Granskningen har bl.a. genomförts vid Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde (NMW). Granskningens syfte har varit att bedöma om myndigheten har en tillfredsställande kontroll över samlingarna.

En förutsättning för att museerna ska kunna bedriva sin verksamhet effektivt, mot de mål för verksamheten som regeringen har satt och enligt de regler som gäller för verksamheten är, att myndigheterna har god kontroll över samlingarna. Kraven på god kontroll av myndigheternas tillgångar regleras bl.a. i verksförordningen (1995:1322) § 7 och i förordning (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF) § 22.

Riksrevisionen vill fästa styrelsens uppmärksamhet på nedanstående iakttagelser. Innehållet i rapporten har faktagranskats av representanter för myndigheten. Riksrevisionen önskar information senast 2007-06-21 med anledning av iakttagelserna.

1. Myndighetsgemensamma slutsatser

Museisamlingarna utgör en viktig del av kulturarvet och representerar även stora finansiella värden. Riksrevisionen har noterat brister vid flera granskade museer gällande vissa aspekter av föremålshandlingen. Dessa aspekter är registrering, säkerhetsrutiner och IT-system. När det gäller registreringen kan t.ex. nämnas att Kulturrådet, i kulturstatistiken för museerna avseende år 2005, har redovisat att endast ca 70 % av föremålen är digitalt registrerade¹.

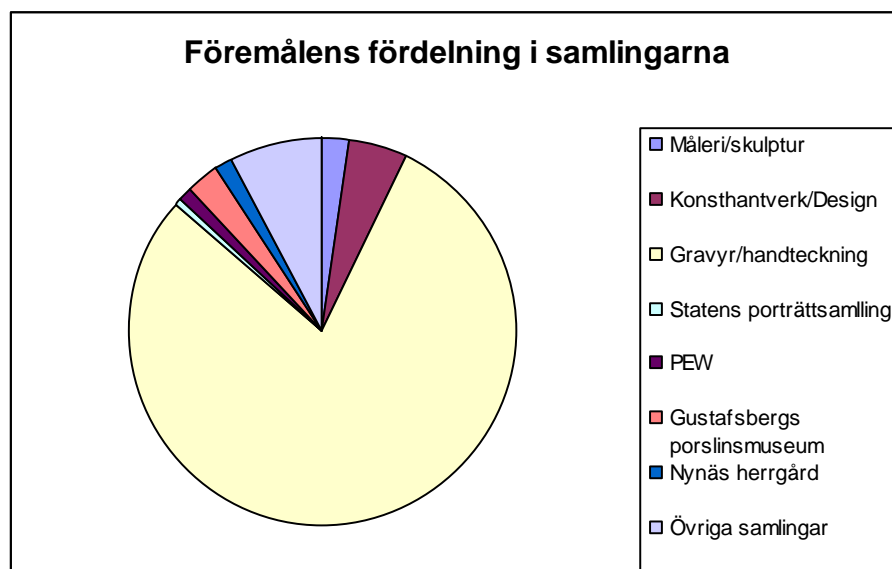
För NMW specifikt behandlar vi nedan brister avseende registrering och säkerhetsrutiner. I NMW:s samlingar är för närvarande bara 15 % av föremålen digitalt registrerade.

¹ Kulturrådet: Kulturen i siffror 2006:4

2. Bakgrundsbeskrivning

NMW har totalt ca 632 000 föremål i samlingarna, varav ca 7 000 föremål tillhör Prins Eugens Waldemarsudde (PEW).² Föremålen ingår i olika samlingar: Måleri/skulptur, Konsthantverk/design, Gravyr/handteckning, Slottssamlingarna (inkl. Statens porträttsamling) och Gustavsbergssamlingen.

Figur 1 Föremålens fördelning i samlingarna³

Bara en liten del av föremålen finns i utställning. Största delen av samlingarna finns i magasin, och delar av samlingarna är också utlånade. Enligt uppgift är t.ex. ca 30 % av Gripsholmssamlingen i utställning, 30 % i magasin och resterande del är utlånad, dvs. är utställda på annan plats inom eller utom myndigheten.

3. Föremålsregistreringen behöver förbättras

En förutsättning för att myndigheterna ska kunna ha en god kontroll av föremålen är att dessa är tillförlitligt registrerade. Ett annat viktigt skäl till registrering och digitalisering av samlingarna är att göra museernas föremål tillgängliga för verksamheten på ett effektivt sätt.

Nu är ca 95 000 föremål (15 %) av samlingarna registrerade i myndighetens föremålsdatabas (d.ART), varav 3 566 föremål registrerades under år 2006.⁴ Det finns också delar av samlingarna som är helt oregistrerade, d.v.s. som inte är registrerade i d.ART och inte heller finns registrerade i myndighetens inventarieböcker. Enligt uppgift gäller detta t.ex. delar av samlingen på Nynäs herrgård och Wenngarnssamlingen.

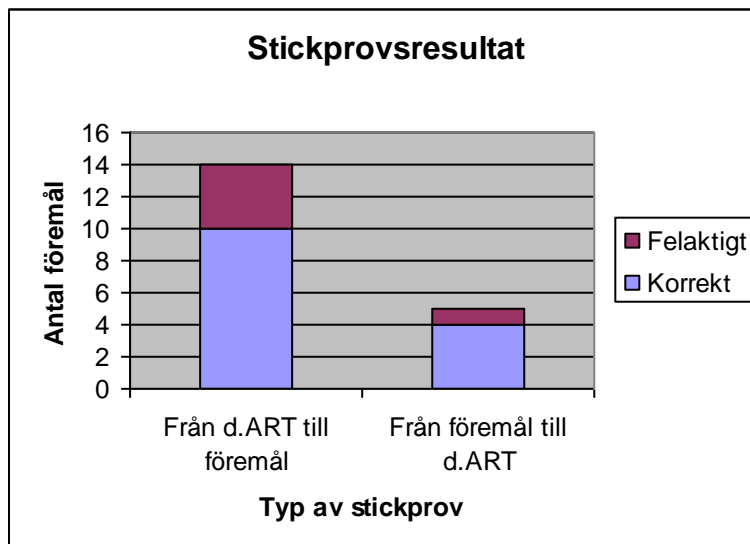
² NMW:s årsredovisning för år 2006, s. 7 och 13

³ Källa: www.nationalmuseum.se

⁴ NMW:s årsredovisning för år 2006 s. 12

Vi har besökt Gripsholms slott och genomfört ett mycket litet stickprov (19 föremål) avseende föremålens placering och registrering i d.ART. Föremålen valdes slumpmässigt. Den ringa storleken på stickprovet innebär att det inte är möjligt att dra några generella slutsatser om kvaliteten på registreringen av den totala samlingen, men vi finner ändå resultatet otillfredsställande.

Figur 2 Resultat av Riksrevisionens stickprov ur Gripsholmssamlingen

Av de 14 föremål som slumpmässigt valdes ur d.ART var tre tillfälligt omplacerade p.g.a. att den sal där de normalt sett är placerade renoveras. Den tillfälliga omplaceringen borde ha registrerats. Härutöver hade ett föremål en felaktig nummerangivelse på skylten som beskriver föremålet. Felet var känt sedan tidigare och borde därför ha rättats. Av de fem föremål som på plats valdes ut för kontroll mot registreringen i d.ART (omvänt urval), hade ett föremål fel placeringsuppgift i databasen.

Riksrevisionen bedömer att registreringstakten i d.ART är långsam i förhållande till den totala samlingens omfattning samt att det är otillfredsställande att delar av museets samlingar är helt oregistrerade.

Vi har noterat att regeringen i 2007 års ekonomiska vårproposition har föreslagit att satsningen på att vårda, bevara och tillgängliggöra samlingarna med medel för sysselsättningsåtgärder förlängs till och med år 2009. Denna satsning bör göra det möjligt för NMW att öka takten på registreringen.

Vidare tyder det stickprov som har genomförts på Gripsholmssamlingen att det finns risk för att det råder bristande kvalitet på den registrering av föremål som har genomförts.

Föremålen i samlingarna tillhör en särskild typ av anläggningstillgångar som i det ekonomiska regelverket betecknas som kulturtillgångar. För alla typer av anläggningstillgångar gäller det generella kravet på god intern kontroll enligt FBF.⁵ Eftersom det före år 2002 fanns ett undantag från redovisning av kulturtillgångar i myndigheternas balansräkning, innebär de generella ekonomiska administrativa reglerna i praktiken att NMW ska föra ett

⁵ 22 §, Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) föreskrifter

anläggningsregister över samliga nyanskaffningar av kulturföremål överstigande 10 tkr *och* samtliga kulturföremål som kan bedömas som stöldbegärliga oavsett anskaffningsvärde. Ett anläggningsregister över kultur tillgångar bör innehålla uppgifter om: information som gör det möjligt att identifiera föremålet, anskaffningsvärde och tidpunkt för anskaffningen.⁶

Riksrevisionens granskning har inte omfattat om NMW lever upp till kraven på anläggningsregistrets innehåll för de föremål som är registrerade i d.ART eller i äldre inventarieböcker, men **Riksrevisionen bedömer** att det finns risk för att god intern kontroll avseende anläggningsregister enligt gällande regelverk inte uppnås för närvarande, eftersom vi funnit felaktigheter i placeringsangivelser. Vidare uppfylls naturligtvis inte heller kraven för de föremål som är helt oregistrerade.

Riksrevisionen rekommenderar NMW att fastställa planer för den återstående registreringen och digitaliseringen av föremålen. Sådana planer skulle utgöra ett underlag för hur och i vilken takt det kvarstående arbetet ska bedrivas genom att tydliggöra prioriteringsbehov utifrån såväl verksamhetsmässiga som kulturvärdes- och riskaspekter. Vi rekommenderar vidare att planerna innehåller beräkningar av tidsåtgång och resursbehov för att nå målen i utsatt tid.

Av planerna bör även framgå hur arbetet ska bedrivas för att registreringen ska göras på ett enhetligt sätt, i syfte att underlätta sökbarheten i samlingarna. Vi rekommenderar att planerna fastställs under år 2007 och att de därefter, för att öka kvaliteten i återrapporteringen kring bevarandemålet, följs upp och avstäms i bl.a. årsredovisningarna kommande år.

4. Säkerheten kring föremålen bör förbättras

Vi har noterat att museimyndigheterna generellt sett har vidtagit åtgärder under de senaste åren för att förbättra bl.a. skalskyddet av museerna och deras samlingar. Som exempel på sådana åtgärder kan nämnas att tavlor har försetts med vajerupphängning för att försvåra snabba stölder, tillträdet i magasin för personalen har begränsats, larm har installerats etc. Vi anser emellertid att museerna fortfarande kan förbättra säkerheten kring föremålen.

För NMW specifikt bedömer vi att förbättrade inventeringsrutiner ytterligare skulle öka säkerheten. För närvarande saknas vid NMW krav på och instruktioner för hur fysisk inventering av föremålen ska gå till. Fullständiga inventeringar utförs inte regelbundet, utom vid Läckö slott där inventering sägs genomföras fortlöpande p.g.a. att föremålen ofta är utlånade, och vid Gripsholms slott där de genomförs med något års mellanrum. För de samlingar som finns i residens av speciell karaktär så som till exempel Harpsund har NMW, enligt uppgift, inte beretts tillträde för inventering sedan 1990-talet.

Med nuvarande status på registreringen av föremålen finns också ett högt beroende av vissa nyckelpersoner, vilka har personliga kunskaper om samlingarna och dess fysiska placering.

⁶ ESV (2004:10) Materiella anläggningstillgångar, s. 51

Riksrevisionen rekommenderar att NMW inför årliga inventeringar av särskilt värdefulla/stöldbärliga föremål. En metod att minska risken för stöld ur magasin är också att införa kontinuerliga stickprov för att verifiera föremålets existens, placering m.m. Sådana stickprov kan med fördel utföras av eller tillsammans med personal som normalt inte arbetar med hanteringen av föremål. Stickproven bör dokumenteras. Vi rekommenderar även att myndigheten inför och beslutar om inventeringsrutiner även för övriga delar av samlingarna. Inventering av anläggningstillgångar är en förutsättning för att kraven om god intern kontroll ska kunna anses vara uppfyllda.

Ansvarig revisor Marie Örtengren har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Linda Plahn har varit föredragande.

Marie Örtengren

Linda Plahn

Kopia för kännedom:

Kulturdepartementet